

Nykøbing Mors Kirke

Med dette hæfte vil vi fortælle om Nykøbing Mors Kirke. Lidt om fortiden og en del om nutiden.

Vi siger velkommen til hver en gæst med håb om, at man vil nyde den smukke kirke og dens ro og harmoni.

Nykøbing Mors Menighedsråd i 2011

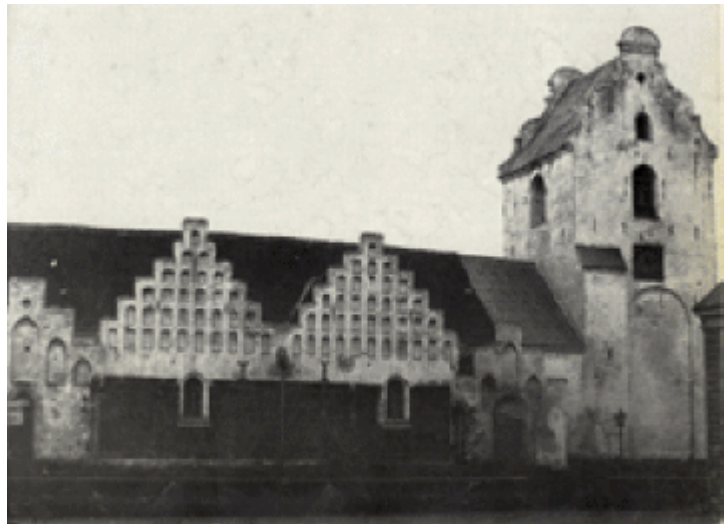

År 2002 blev skulpturen, *Vogteren*, stillet op foran kirken.

Den er lavet af Erik Heide og var en gave fra Morsø Sparekasse i anledning af sparekassens 150 års jubilæum.

Indhold

Kirken	s. 4
Våbenhuset	s. 6
Koret	s. 7
Alteret	s. 8
Prædikestolen	s. 10
Døbefonten	s. 11
Kunst	s. 12
Orgelet	s. 13
Lysekronerne	s. 14
Kirkebænke	s. 15
Munkestolen	s. 16
Kirkesølv	s. 17
Klokkerne	s. 18

*Den tidligere kirke i Nykøbing Mors
Sct. Clemens Kirke*

Nykøbing Mors Kirke

Kirken ligger i byens midte hævet 1,5 meter over gadeniveau og er bygget 1891 i nygotisk stil på den samme plads, hvor den tidligere Sct. Clemens Kirke lå. Den gamle kirke var en sengotisk langhuskirke, der blevet nedrevet i 1889, efter at man havde konstateret, den på grund af brøstfældighed ikke længere kunne anvendes som kirke.

Den nuværende kirke er tegnet af arkitektfirmaet Momme og Olesen, Aalborg. Den er 44 meter lang og 12,5 meter bred. Skibet er dækket af en 11,6 meter høj tøndehvælvning, der er beklædt med træ. Koret, der er hævet lidt i forhold til skibet, har halvkuppelhvælvning.

Indgangsparti

Med sine 43,3 meter hæver det kobbertækkede spir sig til et dominerende og alligevel yndefuldt vartegn, der kan ses viden om.

I våbenhuset over døren er der et maleri af J. TH. Skovgaard fra 1964 med motivet "Den gode hyrde"

Våbenhuset

I 1995 blev der gennemført et betydeligt arbejde i kirkens indre idet samtlige bænke blev istandsat og malet og gulvene under bænkene afhøvlet. Som farvekonsulent var tilknyttet billedkunstneren Terese Licht Nielsen fra København, der tidligere har været behjælpelig med farvesætning i kirkegårdens kapel.

Arbejdet i kirkens indre blev fortsat i 1999, da kirkens gulvbelægning blev udskiftet. Tæpper blev fjernet og nyt egetræsgulv blev lagt i koret og nyt teglgulv i skibet og våbenhuset. Også ved dette arbejde assisterede Terese Licht Nielsen.

Præstetavler

I dåbsværelset hænger fire præstetavler med rækken af præster ansat i Nykøbing Kirke

Koret

Under et besøg i Nykøbing Mors Kirke i 1852 gav Grevinde Danner, kong Frederik den 7.'s gemalinde, tilsagn om at give en altertavle til kirken.

Den kom i 1856. Motivet er Kristus, der velsigner de små børn.

Da den nuværende kirke blev taget i brug, blev alterbilledet anbragt i den østre korsarm, hvor det stadig hænger.

Tøndehvælvet er dekoreret efter udkast af dekorations- og glas-maler Christen Nielsen-Overgaard, København, mens professor ved kunstakademiet August Jerndorff, der har malet altertavlen, også har stået for udsmykningen af hele koret.

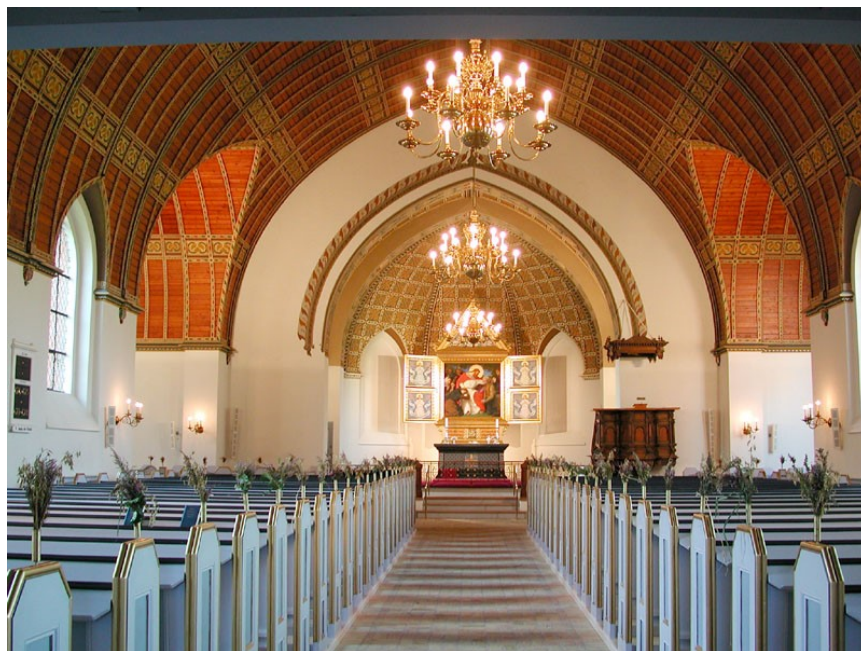

Alteret

Alle linjer i kirken peger op mod det samlende midtpunkt, som altertavlen er, også meningsmæssigt når den udtrykker temaet "Jesus som trøster".

Det uddybes ved, at Jesus sidder blandt hverdagsmennesker med deres glæder og sorger.

Det understreges også ved at de gyldne farver i altertavlen gentages på bænkegavlens kanter.

I den nuværende kirke er alterparti og altertavle bygget op som en helhed. Det var stenhugger Rosenfalcks efft. fra København, der udførte alteret i sort belgisk marmor.

I 1999 fik alteret en ny bordplade, der svarer til resten af alteret udført af stenhuggermester, Steen Jensen, Nykøbing Mors.

Alterbilledet er omgivet af sidefløje, hver med to felter. I felterne er der engle, der bærer bånd med bønnerne fra Fadervor.

I topfeltet er det lovprisningen fra slutningen af Fadervor, der bæres op mod symbolet med monogrammet for Gud, som i en regnbuefarvet sol stråler op mod topfeltets spids. Under alterbilledet er der et fodstykke (prædella), som bærer indskriften:

Kommer hid til mig, alle som arbejder og er besværede, og jeg vil give eder hvile. Matt. 11

Maleriet

Professor ved kunstakademiet i København August Jerndorff, har malet alterbilledet, som viser Kristus, siddende midt i en skare af syge, bedrøvede og i hvert fald hverdagsmennesker.

Vel nok et brud på gængs tradition, at det ikke er bibelske personer eller personer på Jesu tid, der optræder på billedet. Her er det personer fra byen og nærmeste omegn, der i hverdagstøj sidder eller står omkring Jesus som konge, klædt i purpurkåbe og med guldglorie.

Hvem er personerne?

På altertavlen er der 4 kvinder og 4 mænd. Manden der knæler er arbejdsmand, Niels Nysum. Bag ham står hans kone, Maren Kirstine, Dueholm Mark. Den unge pige bag ved Maren Nysum er pottemager Janus Tofts datter, Ane Toft, som siden udvandrede til Amerika. Den pige, der hviler hovedet på Kristi knæ, er Kristine Madsen, som senere blev gift med daværende bestyrer af Rolstrup, Peder Leth Farsinsen, Bjergby.

Endvidere er der en pige med tørklæde over hovedet. Hun var en ung pige fra Kaarup, som tjente hos professor Jerndorff i København.

Ved siden af pigen ligger en mand. Det er daværende fodermester på Rolstrup, Peder Lassen. Længere tilbage er der en mand med en voksdugshat. Det er fisker, Kristen Iversen fra Pinen i Salling, kaldet "Kræn Madsen". Ved hans side står muremester P. Kr. Pedersen, som i sine sidst år boede i Filtenborgs Stiftelse.

Det nævnes desuden, at modellen for Kristi hoved er konduktør Arboe, København, mens Kristi hænders model var assurancebestyrer Nygård fra Nykøbing.

Prædikestolen

Prædikestolen er en renæssanceprædikestol fra 1605. I stil adskiller den sig ikke fra mange andre prædikestole på egnen. Den er overordentligt smukt udført.

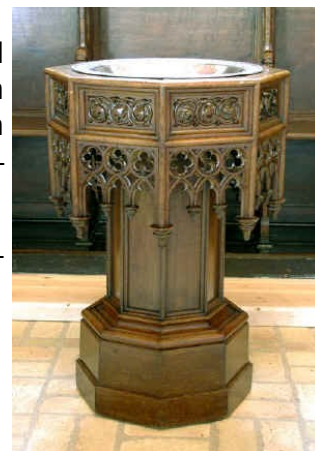
I forbindelse med opstillingen i den nuværende kirke blev den gamle kirkes prædikestol afrenset for tidligere tiders bemaling. Lydhimlen er fra 1890.

Døbefonten

Den granitdøbefont som er i Nykøbing Kirke i dag, blev oprindeligt lavet til den gamle middelalderkirke. Døbefonten har imidlertid ikke været i kirken gennem alle årene. I forbindelse med en kirkerestaurering i 1856 fik man lavet en flot egetræsdøbefont, som man mente ville passe bedre til kirken gamle, smukke prædikestol.

Granitdøbefonten blev derefter solgt og kom siden til at fungere som drikkekrug for kreaturer hos en landmand.

Læge Anders Farstoft fandt den hos bonden mange år efter og sørgede for, at den blev købt tilbage til kirken. Da den var meget ramponeret, blev den under den nye kirkes opførelse omkring 1891 renhugget af stenhugger Luck, ligesom der blev lavet et nyt fodstykke til døbefonten.

Det var naturligvis tanken, at døbefonten skulle bruges igen, men dåbsfadet passede ikke rigtigt til den, og da den virkede lidt simpel, blev den efter sognepræstens ønske foreløbig opstillet udenfor kirken. Her stod den til 1933, hvor den blev udlånt til Ljørslev Kirke på Mors.

Først i 1966, et hundrede år efter den blev solgt, blev den flyttet tilbage til Nykøbing Kirke igen. Egetræsdøbefonten blev så placeret i østre korsarm, hvor den har haft sin plads siden.

Krucifiks og Kristusstol

Kunstneren Niels Helledie udstillede i Nykøbing ved kirkefestivalen i 2001. Hans værker op-tog mange og det førte til, at et stort ønske om et krucifiks i kirken, kunne opfyldes. Niels Helledie bruger et billede af Livstræet på sine værker, symboliserende opstandelseshåbet.

Kristusstolen, "Ecce homo" som Niels Helledie kalder den, er meget speciel. Man må sidde på den, og det har givet anledning til mange ord om at støtte sig til Kristus. Niels Helledie, der bor i Gl. Skagen, er født i 1927.

Orgelet

Den først kendte omtale af et orgel i Sct. Clemens Kirke daterer sig til 1638.

I 1642 blev der installeret nyt orgel, leveret af orgelbygger Peter Karstensen i Viborg.

Det næste nye orgel til kirken blev bygget af Amdi Worm i Engom ved Vejle i 1785 - 1786.

I 1851 blev orgelet istandsat af orgelbygger Peter Demant. Det holdt til omkring 1870, hvor det blev vedtaget at anskaffe et nyt orgel, der blev indviet 19. juli 1874.

Næste gang vi hører om et nyt orgel er 11. november 1908, hvor et nyt orgel, bygget på Starups Orgelfabrik i København, blev taget i brug. Det havde 14 stemmer, to manualer og en selvstændig pedal.

Næste orgeludskiftning fandt sted i 1943 og var bygget af Marcussen og søn, Aabenraa. I 1979 skete der en yderst tiltrængt fornyelse af dele af orgelet, samt en udbygning af instrumentet.

Nu har orgelet et smukt spillebord med 32 stemmer, tre manualer og pedalværk, altså et hovedværk, et rygpositiv, et svelleværk og et pedalværk, udført af Bruno Christensen og sønner i Tinglev.

Lysekronerne

I Nykøbing Mors, hvor velhavende borgere i tidens løb har betænkt kirken, er der bevaret to renæssancekroner fra 1600-tallet, som nu hænger i sideskibene. Mod vest en krone med otte arme og mod øst en krone med tolv arme i to kranske.

I våbenhuset hænger en baroklysekrone fra 1679 med fjorten arme i to kranske og i dåbsværelset ved siden af forhallen en imponerende empirekrone fra 1807 med seksten arme i to kranske. Kirkens øvrige lysekroner er givet til kirken i 1952.

Skibet

I venstre sideskib er ophængt et skib, en orlogsfregat, der bærer årstallet 1803. Det blev givet til kirken af købmand Thomas Jepsen, en af bygmestrene af Nykøbing Havn i 1788.

Gamle kirkebænke

8 gamle kirkebænke fra den tidligere kirke er bevaret. Bænkenes gavle er forsynet med bomærker. Man komponerede sit personlige bomærke, og tydningen af disse kan volde besvær, fordi bogstaverne ofte er forvanskede, spejlvendte eller kun delvis aftegnede. Ovenover bomærkerne sidder smukt udskårne figurer, eksempelvis påfuglehaler, der er et kirkeligt symbol på opstandelsen.

Munkestolen

I den østre korsarm står en gammel munkestol fra Dueholm kloster. Den stammer fra år 1500 og er restaureret 1890 af billedhugger Fjeldskov. Den var på det tidspunkt i en sørgelig forfatning med både under- og overparti afsavet.

Inskriptionen på stolen lyder oversat: *Aar 1500 efter Kristi fødsel påbegyndtes dette Kor til den Helligaands Ære. Bortjag Satans bedragerier. Begyndelsen og Enden. Gud og Menneske.* Stolen har stået i den tidligere Sct. Clemens Kirke.

Kirkens altersølv

Kirkens kalk stammer fra ca. 1700. På bægeret er indgraveret et våbenmærke holdt af to løver samt bogstaverne PVKB og FELB for Poul von Klingenberg og hustru Fru Edel Lisbeth Bjelke.

Poul von Klingenberg ejede Højriis 1685 - 1723. Han stiftede Klingenbergers hospital i Toftegade, Nykøbing Mors i 1708. På modsatte side står der "Nyekjøbing paa Morsøe". Denne indskrift stammer fra 1850.

Mestermærket er EB for Elias Jensen Brasen, som var sølvsmed i Skive.

Vinkanden er forsynet med følgende inskription: *Jørgen Nielsen Flouttrup. Maren Nielsdatter Hesselbjerg. 1713.* Der findes intet mestermærke. Disken er forsynet med et cirkelkors. På kantens underside er indprykket: *Nyekjøbings Kirke på Morsøe.* Mestermærke mangler.

Siske fra omkring 1900. På skaftet rosegren med rose. Stemplet 11 lod.

Oblatæske, på siden af æsken er indgraveret: I. Halse - AAAS - 1761.

Jens Halse, sognepræst i Nykøbing Mors 1741-60, død 85 år gammel i 1767 og hans hustru Anthonette Augusta Amalia Storhammer. På låget er ingravet "panis salutis"- frelsens brød.

Mestermærke IKS, Jens Kieldsen Sommerfeldt, sølvsmed i Aalborg.

Kirkeklokkerne

En trist skæbne har fulgt klokkerne i Sct. Clemens Kirke. Grunden er de mange ildebrande, der hjemsøgte byen og dens kirke. Første gang, der tales om kirkeklokkerne, er i året 1573. At der har været klokker før den tid er givet, men flere er gået tabt ved byens første store brand i 1560. Kong Frederik den 2. havde bragt i erfaring, at der ved Dueholm Kloster fandtes 3 klokker, som kun sjældent blev brugt. Lensmanden på Dueholm, Fr. Abel Skeel, fik derfor besked om at udlevere den største af disse klokker til indvånerne i Nykøbing Mors, som savnede en klokke til deres kirke, dateret Skanderborg Slot 4/2 1573.

År 1687 findes der beretning om, at kirken havde 4 klokker, men i 1715 indtraf byens anden store brand, hvor kirken og særlig tårnet led stor skade, idet 3 kirkeklokker smeltede. En var i behold, og den virkede de næste 7 år.

I 1722 skænkede Kirsten Madsdatter midler, der skulle bruges til de smeltede kirkeklokkers reparation, hvilket herefter skete.

Men så indtraf i august 1748 byens tredje store brand, hvor det også gik alvorligt ud over kirken. Provst Schade skriver, at de to mindste klokker er omstøbt.

Inskriptionerne på de to største og ældste klokker er ens og lyder på latin: "*Gloria in excelsis Deo me fecit Friderich Holtzmann Hafnia 1722*" Over-sat: "*Ære være Gud i det høje, Friderich Holtzmann har lavet mig i København 1722.*"

Klokke nummer tre bærer ingen inskriptioner, der angiver dens alder, men ifølge Norup: "Kirkeklokker og deres støbere" angives det, at Johan Bertold Holtzmann har omstøbt en klokke til kirken i 1736.

På klokke nummer fire står der kun: "Omstøbt i Anker Hegaards Etablissement på Frederiksværk 1877."

Kilder:

Morsø Folkeblads 100 års jubilæum 1977

Bogen "Morsø Altersølv"

Karl Aage Madsen: Nykøbing Kirkes Kirkeblad ved kirkens 100 års jubilæum i 1991

Holck Andersen: Nykøbingborgerne og deres kirke, 1975

Svenn Winther Topp: Nykøbing Mors Kirkes orgelhistorie fra "Jul på Mors 1999"

Anders Jørgen Nordentoft: 8 gamle kirkebænke fra Kirkebladet 1996

Anton Borg, Erik Hesselager, Holger Jørgensen, Arnold Kæseler og Per Vegger: "Kirker på Mors, 1988

Foto: Ole Geerthsen, Tine Bang

Layout: Tine Bang

Tryk: Morsø Folkeblad

